

Walking4School

Loop of fiets, dan verdien je iets

Edmon Kalle, SOAB

Ineke Spapé, SOAB

Ron Loontjens, gemeente Katwijk/Varon

Samenvatting

Walking4School is een bewustwordingscampagne en onderzoeksproject met als doel om meer kinderen (en hun ouders) vaker naar school te laten lopen. Fietsen en steppen mag ook (we verzamelen alle data), maar zeker minder met de auto: wel zo gezond, veilig en gezellig. Met vrolijke stickers en een actieweek speelt Walking4School in op problemen van de school en motiveert kinderen om vaker te lopen, fietsen of steppen. En met succes: bij een pilot in de gemeente Katwijk is het autoverkeer naar school met tot wel 75% afgenomen..

Walking4School werd als eerste loopcampagne ondersteund door het ministerie van IenW.

'Leuke weg naar school want onderweg kom ik vriendjes tegen en daar kan ik dan mee praten'.

'Weg voelt onveilig want mensen kijken niet maar rijden gewoon door bij het kruispunt'.

Zomaar enkele kinderuitspraken tijdens het project Walking4School in Katwijk. Met Walking4School, een gedragsbeïnvloedingsproject van SOAB, lopen (en fietsen) ouders en hun kinderen in een actieweek letterlijk budget bij elkaar voor de school: voor een (verkeers)actie, workshop of campagne. Dagelijks lopen of fietsen is gezond, maakt de schoolomgeving autolouwer en dus veiliger, biedt kinderen meer bewegingsvrijheid en maakt hen vertrouwd met alledaagse verkeer. Walking4School doorbreekt gewoontegedrag en test het effect van kleine inframaatregelen in combinatie met een campagne. Verder doen scholen een self-assessmentscan (hoe doet de school het t.o.v andere scholen). In de pilot is de meerwaarde voor gemeenten modal splitonderzoek en de samenwerking, voor scholen is dat (naast een gemakkelijke toegang tot gemeenten) procesondersteuning bij een actieweek. Zie www.walking4school.nl.

Waarom Walking4School?

Kinderen bewegen niet genoeg. Logisch dus dat zowel de lokale als de rijksoverheid op zoek zijn naar manieren om kinderen meer te laten bewegen. Dit is evenwel makkelijker gezegd dan gedaan, ouders en leerkrachten hebben het te druk om er actief aan te werken. Het loopstimuleringsproject Walking4School, het eerste in zijn soort dat financieel ondersteund is vanuit het ministerie van IenW, brengt hier verandering in. Door kinderen (en zo hun ouders) te stimuleren vaker te lopen en tegelijkertijd de leerkrachten te ontzorgen, bewegen de kinderen weer meer en houden de leerkrachten tijd om zich te kunnen richten op hun kerntaken.

Hoe werkt Walking4School?

Walking4School motiveert ouders om met hun kinderen vaker naar school te lopen (en ook te fietsen of te steppen of skaten) in plaats de auto te pakken: active mobiliteit. In een vooronderzoek brengen de leerkrachten in beeld hoe de kinderen naar school komen. School en SOAB bereiden samen een actieweek Walking4School voor, waarbij SOAB de school ondersteunt en zo veel mogelijk ontzorgt. SOAB verwerkt de modal splitgegevens en vergelijkt de voormeting met een meting tijdens de actieweek, waarin veilig verkeer, bewegen of gezondheid centraal staat. Als dank voor de deelname ontvangt de school een vooraf vastgestelde beloning. In het geval van de Katwijkse scholen bedroeg dit bedrag € 500 per school. Daarnaast was er nog een beloning van € 1.000 voor de winnende school. Van dit bedrag kan de school een leuke verkeersactiviteit betalen, zoals een mountainbike-clinic. Daarnaast zegde de gemeente Katwijk toe te willen investeren in kleine infrastructurele maatregelen.

De pilot: drie scholen

Er deden drie scholen aan de pilot mee. Dit waren de Oranje-Nassauschool, de Marnixschool en de Willem van Veenschool. Alle drie hielden ze de actieweek in oktober 2021. Omdat de Oranje-Nassauschool de actieweek graag gelijktijdig wilde houden met de kinderboekenweek (6 oktober- 17 oktober 2021), beten zij het spits af. Hiermee werd de school in Rijnsburg de allereerste school ooit die aan dit project deelnam. Vanuit het ministerie IenW kwam een projectleider met de kinderen praten.

Nulmeting

Oranje-Nassauschool

Uit de nulmeting bleek dat de Oranje-Nassauschool een echte loopschool is. Maar liefst 59% van de kinderen komt lopend naar school, waar het landelijk gemiddelde 33% bedraagt. Dat is dus bijna twee keer zoveel als het landelijke loopaandeel. Met 22% van het totaal ligt het aandeel fietsers wel iets lager dan het landelijk gemiddelde. Gelukkig kunnen we hetzelfde zeggen van het aandeel kinderen dat met de auto naar school komt. Dat percentage bedraagt namelijk 17%: de helft van het landelijk gemiddelde autoaandeel. Voor zowel fietsers als automobilisten (en dus voetgangers) ligt het landelijk gemiddelde ongeveer op 33%.

Marnixschool

De Marnixschool was bij de nulmeting de onbetwiste fietsschool van de drie onderzochte scholen. Liefst 45% van de leerlingen kwam per fiets. Hierdoor lagen de percentages van zowel de autoleerlingen (23%) als de voetgangers (28%) lager dan het landelijk gemiddelde. Het percentage steppers komt ongeveer overeen met wat SOAB landelijk ziet.

Willem van Veen

De Willem van Veenschool was bij de voormeting van de drie scholen de school met het hoogste percentage kinderen dat met de auto werd gebracht: ongeveer 24% van de kinderen. De step was bij de nulmeting twee keer zo populair als gemiddeld: bijna 6% van de kinderen kwam steppend, waar dit landelijk op 3% lijkt te liggen. Het aandeel voetgangers en fietsers (beide zo'n 35% op de Willem van Veen) lag ook iets hoger. Landelijk ligt dit namelijk rond de 33%.

Resultaten (zie infographic)

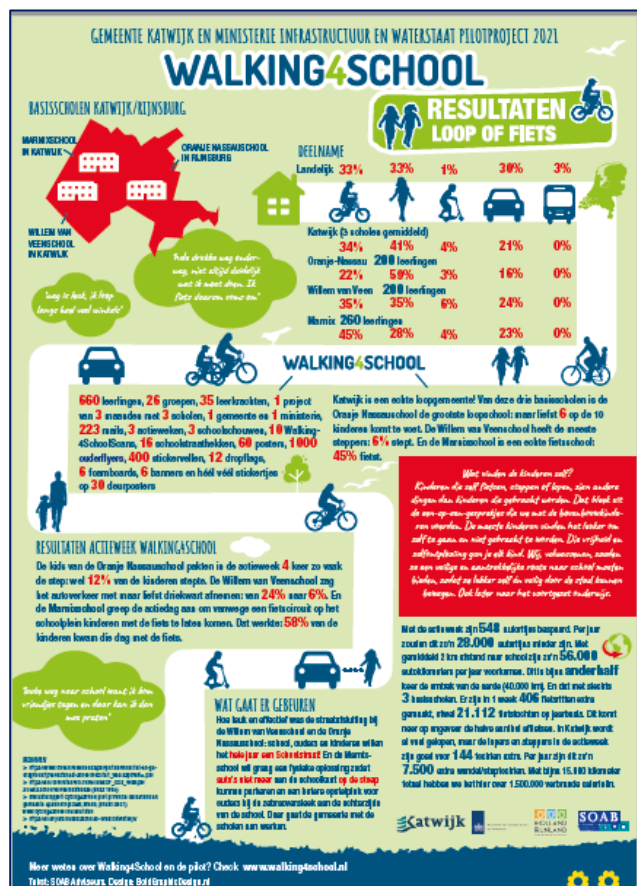
Oranje-Nassau

Opvallend aan de actieweek bij de Oranje-Nassauschool was het toenemende gebruik van de step: van 3% ging dit naar bijna 12%, bijna vier keer zo veel dus. Bij de rest van de vervoerswijzen was er sprake van een daling. Bij voetgangers was deze daling nog licht (van 58 naar 57%), bij fietsers en automobilisten was deze daling wat heviger (fiets van 22% naar 16% en auto van 15% naar 13%). In totaal steeg het aantal bewegende kinderen (dus lopen, fiets en step) van 84% naar 86%.

Marnixschool

Ondanks het feit dat de school al een echte fietsschool was, heeft de Marnixschool dat aandeel nog hoger gekregen met de actieweek Walking4School: het fietsaandeel nam toe van 45% naar 58%. Dit ging wel ten koste van het aantal voetgangers, dat licht afnam. Dit is niet verwonderlijk: de leerlingen werd gevraagd op de laatste dag van de actieweek Walking4School met de fiets te komen om zo te kunnen deelnemen aan het fietscircuit dat op het schoolplein was opgezet.

Voor de pilot Walking4School is dat alleen maar positief: het draait immers om meer

lopen, meer stappen of meer fietsen, zo lang het autogebruik maar vermindert. En dat is heel goed gelukt: waar het percentage autoleerlingen bij de nulmeting nog 23% bedroeg, was hier bij de actieweek nog maar 13% van over. Een daling van ruim 40%. Ook een heel erg knap resultaat.

▪ *Willem van Veen*

De Willem van Veenschool was een echte autoschool, zo bleek in het vorige hoofdstuk. In de actieweek heeft die school hier flink verandering in gebracht. Alleen het percentage steppers bleef zo goed als gelijk. Het aandeel fietsers steeg met meer dan een kwart naar ongeveer 45%. Ook de voetgangers gingen flink in aantal vooruit. Zij namen met een vijfde toe tot 43%. Het autogebruik op de Willem van Veenschool is zo mogelijk nog opmerkelijker: dat werd tijdens de actieweek werkelijk gedecimeerd. Waar de school voorheen het hoogste autoaandeel had van de drie bezochte basisscholen, werd het gedurende de actieweek juist de school met het laagste autoaandeel: van 24% daalde het autogebruik namelijk naar 6%, een daling van maar liefst 75%.

Conclusie

Dus in hoeverre is Walking4School er nou in geslaagd om kinderen meer te laten bewegen? Kijkend naar bovenstaande resultaten valt een aantal zaken op.

Met Walking4School bereikten we:

- 1) aantoonbaar minder rijdende en parkerende auto's bij schoolingang:
- 2) aantoonbaar meer lopen en fietsen naar school: Dit is niet alleen gezonder voor de kinderen, omdat die nu meer bewegen; ook is dit ontzettend goed voor het milieu.
- 3) en dus aantoonbaar minder CO₂: met de actieweek zijn verdeeld over de drie basisscholen 522 autoritjes bespaard
- 4) bewustwording onder ouders, team en kinderen: schoollopen kan ingepast in dagelijks patroon
- 5) dat kinderen meer regie kunnen hebben in hun schoolomgeving

Resultaten Walking4School samengevat

- Hoe eenvoudig en effectief: meer lopen stimuleren door kinderen, school én ouders te belonen, als ouders en kids lopen (of fietsen). Laat gemeente, scholen ouders en kinderen in Walking4School Actieweek samen kleine interventies uitproberen, overleg samen (ook kinderen hebben mening) en zet ze -bij succes- om in structurele infra- en educatiemaatregelen
- Het autogebruik daalde bij alle scholen. Dit varieerde van 13% op de Oranje-Nassauschool tot wel 75% bij de Willem van Veen. In de actieweek bespaarden de drie basisscholen samen 522 autoritjes. Op jaarbasis betekent dit een besparing van zo'n 28.000 trips met de auto. Bij een gemiddelde afstand van 2km per rit is dit dus een besparing van 56.000km. Dat is bijna anderhalf keer de omtrek van de aarde.
- Ook qua fietsritjes is Walking4School een succes gebleken. In één week zijn er 406 fietsritten extra gemaakt. Dit zijn er ruim 21.000 per jaar. Bij wederom een gemiddelde afstand van 2km per rit, betekent dit dus op jaarbasis ruim 42.000 km dat er verdeeld over drie basisscholen méér wordt gefietst. Ook dit is meer dan de wereld rond.
- Het aantal trips te voet ten slotte, is ook flink gestegen. Verdeeld over de drie basisscholen zijn er 144 extra wandelingetjes afgelegd. Op jaarbasis zijn dit er 7.500, wat in kilometers neerkomt op 15.000 km. Bij 100 kcal per kilometer komt dit neer op 1.500.000 verbrande calorieën. Al met al kunnen we dus concluderen dat we de kinderen meer hebben laten bewegen terwijl we het milieu juist hebben ontzien.

660 leerlingen | 580 ouders | 26 groepen | 35 leerkrachten | 3 maanden | 3 scholen | 1 gemeente | 1 ministerie | 223 mails | 3 actieweken | 3 schouwen | 16 schoolstraathekken | 60 posters | 1.000 flyers | 2 dropflags | 6 spinnenwebborden | 6 banners | 3.300 stickers. **Resultaat?** 13-75% minder autoritten bij alle scholen. In actieweek bespaarden 3 scholen samen 522 autoritjes. Da's op jaarbasis zo'n 28.000 autotrips MINDER. Bij zeg 2 km/rit bespaarden we 56.000 km. ofwel bijna anderhalf keer de aarde rond. Kinderen maakten in actieweek 144 extra wandelingetjes, samen goed voor 15.000 km/jaar. Da's bijna half de aarde rond!

De allereerste Walking4School-looppilot van Nederland in Katwijk bleek een succes, bij kids, ouders en teamleden van de drie deelnemende scholen. Lopen werd onderdeel van het 'Daily Urban System': de kids liepen meer (tot 70% looptaandeel) en bij één school nam het autoverkeer met driekwart af: van 24% naar 6%, een flinke CO2-besparing. Ofwel per jaar voor de 3 scholen samen 56.000 autokilometers minder, 1,5 de aarde rond. Hoewel Katwijk al een loop-naar-schoolgemeente was, deden de scholen er nog een schep(je) bovenop tijdens de actieweek en dankzij het speciaal-ontwikkelde communicatiemateriaal. Bijzonder: het ministerie van IenW en Holland Rijnland ondersteunden deze looppilot.

Onlangs is de beloning uitgekeerd aan de scholen: die waren positief over het project en roemden de ontzorging en de samenwerking. In de loop van dit jaar buigt de gemeente Katwijk zich over Walking4School in 2023.

Blijde scholen, blije kinderen en blije wethouder: zie dit filmpje van RTV Katwijk

Proef Walking4School succesvol; 'Al dat verkeer perst zich door onze nauwe straatjes' - <https://www.rtvkatwijk.nl/proef-walking4school-succesvol-al-dat-verkeer-perst-zich-door-onze-nauwe-sstraatjes/>

Zie ook www.walking4School.nl